

Nr 109.

Av herr Niklasson m. fl., om ändrad lydelse av 15 § 1 mom. i den kommunala vallagen.

I kommunal vallag § 11 föreskrives, att val av landstingsmän skall för-
rättas tredje söndagen i september månad, dock att valet under vissa förut-
sättningar må utsättas till annan dag under tiden från och med den 13 till
och med den 30 september.

§ 15 i samma lag föreskriver: Val av landstingsmän må äga rum, förutom
å den i § 11 åsyftade dagen, jämväl å dagen närmast efter eller närmast
före sagda dag.

Vid behandlingen av dessa frågor vid 1930 års riksdag anförde konstitu-
tionsutskottet i sitt utlåtande nr 30 å sid. 49: »Den sålunda medgivna möj-
ligheten till undantag från den i lagen stadgade allmänna regeln rörande
tiden för berörda val kan i vissa fall medföra olägenheter. Enligt den före-
slagna nya lagstiftningen skall preliminär röstsammanräkning införas vid
här ifrågavarande val, liksom tidigare skett i fråga om andrakammarvalen,
för att tillgodose behovet av ett snabbt bekantgörande av valutgången, i den
mån dylik rösträkning härom kan lämna upplysning. Tydligt är emellertid,
att värdet av ett dylikt sammanräkningsförfarande väsentligen minskas,
därest val av viss karaktär icke samtidigt äger rum. Det vore därför önskvä-
rt, att bestämmelserna om valdag vid landstingsmannaval komme att,
utom möjligen i vissa, av särskilda skäl betingade fall, hållas å samma dag
inom hela riket. Då denna fråga emellertid torde böra bliva föremål för en
undersökning genom Kungl. Maj:ts försorg, föreslår utskottet en skrivelse
med begäran om skyndsamt utredning i angivna riktning.»

Detta utskottets förslag blev också av riksdagen antaget och i riksdagens
skrivelse nr 330/1930 framfördes anhållan om berörda utredning.

Den av riksdagen sålunda begärda utredningen verkställdes sedermera
och föreligger jämte utredning i andra frågor i statens off. utr. 1933: 23,
vilken avgavs den 24 juli 1933. Häri föreslår den sakkunnige sådan ändring
av § 11 kommunal vallag, att val av landstingsmän skall äga rum den tredje
söndagen i september månad inom hela riket, dock att stad även kan utsätta
valet till föregående lördag.

Huruvida på grundval av denna utredning en lagändring kommer till
stånd kan nu ej förutses. Ävenså torde kunna ifrågasättas om icke en sådan
bestämmelse, som icke i något fall medger undantag från den bestämda re-
geln, i vissa fall skulle kunna medföra svårigheter. De särskilda undan-
tagsfall 1930 års konstitutionsutskott talar om torde förekomma för vissa
delar av fiskarbefolkningen på västkusten, där man ofta ligger ute på stor-

sjöfiske intill slutet av september månad och därför gärna önskar få valdagen framflyttad till denna tidpunkt.

Emellertid torde de av 1930 års riksdag påtalade olägenheter, som föranledas av val på olika tider, i väsentlig mån minskas, om § 15 berörda lagändras därhän, att val utom å den enl. § 11 fastställda valdagen även får förrättas dagen *före, men ej dagen efter* den egentliga valdagen.

Det förekommer nämligen i vissa valdistrikt, att tiden för valet utsträcker sig att omfatta även den måndag, som följer på den egentliga valsöndagen. I dessa fall komma icke röstsiffrorna från dessa valdistrikt att medräknas vid den preliminära sammanräkningen och så föreligga samma olägenheter som påtalats. Ett sådant utsträckande av tiden för val medför även andra olägenheter än de nämnda. Kännedomen om valets utgång i övriga till kretsen hörande valdistrikt torde utöva ett visst inflytande på väljarna, och dessa kunna även utsättas för påtryckning i annan mån än som kan förekomma då alla valdistrikt välja samtidigt. Principen om val under möjligast lika förhållanden kan då ej upprätthållas.

För de allra flesta valdistrikt torde det icke föreligga någon svårighet att slutföra valet på en enda dag och skulle i något enda undantagsfall svårigheter förefinnas, torde det vara lika lätt att anordna val dagen före som dagen efter den egentliga valdagen.

Därför hemställes,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att § 15 mom. 1 av kommunal vallag av den 6 juni 1930 må erhålla följande ändrade lydelse: Val av landstingsmän må äga rum, förutom å den i § 11 åsyftade dagen, jämväl å dagen före sagda dag. Beslut härom fattas på landet av kommunalstämma, eller, där kommunalfullmäktige finnes, av dessa och i stad av magistraten.

Stockholm den 19 januari 1935.

Otto Niklasson.

Georg Nyblom.

Axel Hansson,
Rubbestad.